

Izvršba na pravice intelektualne svojine.

Dr. Božidar Kobe.

(Konec.)

II. Vnovčitev zarubljene pravice patenta (vzorca, modela). Kakor smo videli, je po novem izvršilnem postopniku možno vnovčiti le zarubljeno pravico patenta (vzorca, modela), ne pa zarubljeno pravico iz prijave patenta (vzorca, modela).³⁵ Določba ni v skladu samo z obrazloženo naravo pravice iz prijave, ampak ustreza tudi dejanski potrebi, saj je omenjena pravica le kratkotrajna ter privede praviloma že v dveh mesecih do končne podelitve patenta prijavitcu — zavezancu. Pravica upnika je s samim rubežem zadostno zavarovana, ker je po pravnomočni podelitvi patenta mogoča takojšnja realizacija zarubljene pravice. Z rubežem pravice iz prijave patenta je zahtevajoči upnik započel akcijo za zadovoljitev svoje terjatve, odvezel zavezancu neomejeno dispozicijo čez pravico, obenem si pa zavaroval vrstni red nasproti morebitnim drugim upnikom. Zakon torej pravilno v skladu s potrebami gospodarskega življenja ureja ter pripušča prisilno vnovčitev le pri pravici patenta v ožjem smislu, z vnovčenjem pravice iz prijave patenta pa mora sodišče počakati, dokler se pravnomočno ne dodeli dotična pravica. Isto velja za pravico iz prijave vzorca in modela.

Dovolilno sodišče je pristojno le za sklepanje o dovolitvi izvršbe, dočim odloča o vprašanju, na kakšen način naj se zarubljena pravica vnovči, izvršilno sodišče, in sicer po konkretnih okoliščinah ter na predlog zahtevajočega upnika, kateri način vnovčitve je primernejši, zlasti, če zahtevajoči upnik predlaga več možnih načinov vnovčitve. Način vnovčitve določi potem, ko je zaslišalo zavezanca in pristopivše upnike, v katerih korist je bila pravica tudi zarubljena (§ 288/2, ip.). Stroške zaslišanja upnikov po § 288/2, ip. o načinu vnovčitve zarubljene pravice ne nosi zahtevajoči upnik, kajti on je s predlogom izvršil samo svojo pravico, ki mu jo zakon daje, sodišče je zaslišanje ostalih upnikov, v katerih korist je bila pravica tudi zarubljena, moralo izvršiti po službeni dolžnosti na podlagi zakonskega dolo-

³⁵ Šuman, l. c., 26, dopušča po ir. vnovčitev tudi pri pravici iz prijave patenta, vendar le po prodaji pravice na javni dražbi, pač zaradi pomanjkanja določbe v sm. § 288, odst. 4., ip.

čila.³⁶ Zahtevajoči upnik, ki je prvotno predlagal en način vnovčitve, ima tudi pravico, na naroku po § 288/2, ip. svoj predlog spremeniti, če je drug način na podlagi novo nastalih okoliščin primernejši. Način vnovčitve je treba prilagoditi naravi posamezne zarubljene pravice, pa tudi konkretnim okoliščinam. Upnik, ki pristopi k izvršbi pozneje, pristopi le k onemu načinu vnovčitve, ki je bil dovoljen v korist zahtevajočega upnika.

Zakon razlikuje tri načine vnovčitve: prodajo zarubljene pravice patenta (vzorca, modela) na javni dražbi (§ 290 ip.), prisilno upravo (§ 292 ip.) ter prisilni zakup (§ 295 ip.).

1. Način vnovčitve zarubljene pravice s prodajo na javni dražbi je dopusten le subsidiarno. Ta način vnovčitve je dopusten sploh samo pri pravicah, ki se morejo odsvojiti, kar velja zlasti za pravico patenta (vzorca, modela), toda samo takrat, kadar se ne morejo vnovčiti drugače, ali pa jih je mogoče vnovčiti drugače le z nerazmerno velikimi stroški (§ 290, odst. 1., ip.). To znači, da je vnovčitev zarubljene pravice patenta (vzorca, modela) s prisilno prodajo samo izjemni, subsidiarni način vnovčevanja, kadar ni mogoče uvesti prisilno upravo ali oddati pravice v zakup zaradi nesorazmerno visokih stroškov. Če teh pogojev ni, je dopustna le prisilna uprava ali prisilni zakup. Če torej izvršilno sodišče določi vnovčitev s prisilno prodajo z omenjenimi pogoji, potem se prodaja praviloma izvrši na javni dražbi, le izjemoma je dopustna prodaja pod roko v sm. § 225 ip. Prodaja na javni dražbi se opravi po določbah, ki veljajo za prodajo zarubljenih premičnih telesnih stvari (§ 290, odst. 2., ip., čl. 105 Pio.)³⁷ torej po §§ 220—254 ip., razdelitev kupnine pa po določbah §§ 255—258 ip.

2. Vnovčitev s prisilno upravo je po zakonu redni način vnovčitve zarubljene pravice patenta (vzorca, modela). Le če bi bilo upravljanje zvezano z nesorazmerno visokimi stroški, je uporabiti tretji način vnovčevanja — prisilni zakup in šele če niti ta način ne bi bil primeren, je dopustna prodaja pravice na javni dražbi. Če dovoli sodišče prisilno upravo patentne pravice (vzorca, modela), odredi po službeni dolžnosti, da se dovolitev prisilne uprave

³⁶ Odločba vrh. sod. na Dunaju z dne 5. maja 1905, ur. zb. 687, Neumann, I. c., 1059.

³⁷ Pravilnik o dolžnostih in pravicah izvršilnih organov z dne 25. decembra 1937, Sl. N. z dne 28. decembra 1937, št. 297/LXXXVII/681, Sl. L. 191/31 iz l. 1938.

zaznamuje v registru patentov (vzorcev, modelov), za izvedbo te zaznambe pa zaprosi upravo za zaščito industrijske svojine (§ 292/4, ip.).

Prisilna uprava se izvede v splošnem po načelih prisilne uprave zemljišč (§ 292/2 ip., čl. 104, odst. 2., Pio.) po določbah §§ 79—106 ip. z razlikami, navedenimi v §§ 293 in 294 ip.

a) Če obsega izvrševanje zarubljene pravice tudi uporabljanje ali ukoriščanje določene premične ali nepremične telesne stvari (kar pri pravici patenta, vzorca, modela ne bo redko), veljajo predpisi §§ 85—101 ip. (§ 293, odst. 1., ip.) t. j. mora se izvršiti izročitev stvari upravitelju. Pravice pa, ki jih ima sicer po §§ 81—105 ip. izvršilno sodišče, grede tistemu okrajnemu sodišču, v čigar območju so te stvari, in, če so te stvari premične, okrajnemu sodišču, v čigar območju so ob času, ko se dovoli prisilna uprava.

b) Če pa izvrševanje zarubljene pravice ne obsega uporabljanja ali ukoriščanja premičnih ali nepremičnih telesnih stvari, upraviči izvršilno sodišče postavljenega upravitelja (§ 81 ip.), da sme izvrševati zarubljeno pravico patenta (vzorca, modela), obenem pa obvesti zavezanca, da mu je prepovedano, vtikati se v upraviteljevo poslovanje brez njegove privolitve (§§ 81, odst. 1., in 293, odst. 2., ip.). Upravičitev upravitelja po izvršilnem sodišču ima podobne učinke kakor izročitev nepremičnine v nepremičninski izvršbi.

Vrstni red med več upniki, ki so posegli na pravico patenta (vzorca, modela) s prisilno upravo, se presoja v sm. § 28/3 z. o z. ind. sv. zopet tako, kakor smo videli pri rubežu. Čim se je uvedla prisilna uprava, se ne more uvesti posebna prisilna uprava na isti pravici, preden ni prisilna uprava pravnomočno ustavljena. Vsi upniki, ki se jim dovoli v tem času prisilna uprava te pravice, pristopijo s tem k že uvedeni prisilni upravi, in jo morajo sprejeti v tistem stanju, v katerem je ob času, ko pristopijo k njej. Od tega časa imajo upniki, ki so pristopili, iste pravice, kakor da se je uvedla prisilna uprava na njih predlog (§ 85/2 ip.). Vrstni red je odločilen pri razdelitvi donosnih prebitkov. Med periodične dajatve, ki spadajo po § 294/1 ip. med izdatke, ki jih mora poravnati upravitelj neposredno iz upravnih donosov, je šteti take po §§ 155 in 156 z. o z. i. sv., katere mora plačevati upravičenec vsako leto upravi. Upravitelj je vobče upravičen, opravljati namesto zavezanca vse posle in pravna dejanja, ki so potrebna za izvedbo prisilne uprave, za posle pa, ki ne spadajo v redno upravljanje pra-

vice, kakor tudi za vse posle posebne važnosti (§ 91/1 ip.) je treba po § 294/2 ip. zaslišati patentnega upravičenca-zavezanca („lastnika stvari, na katero se nanaša zarubljena pravica“). On je dalje tudi upravičen, zahtevati po § 95 ip., da se odpravijo nedostaki in nepravilnosti upraviteljevega poslovanja. Isto velja tudi za imetnika pravice vzorca ali modela. Zlasti pa je upraviteljeva pravica in tudi dolžnost vlagati potrebne tožbe po §§ 147 in 148 z. o z. i. sv. zaradi neupravičenega posega v pravice patenta, vzorca in modela. Če podeli pod omenjenimi pogoji § 294, odst. 2., ip. licenco, mora pobirati licenčne prispevke. Enako pobira licenčne prispevke takrat, kadar pride do prisilne licence v sm. § 26, odst. 5., z. o z. i. sv.

3. Tretji način vnovčitve — prisilni zakup — sme odrediti sodišče namesto prisilne uprave na predlog, kadar je to primernejše, zlasti pa, kadar se je mogoče s tem izogniti znatnih upravnih stroškov (§ 295, odst. 1., ip.). Če se naknadno med prisilno obravnavo pokaže, da je prisilna uprava dražja, kakor pa se je prvotno mislilo, da so namreč stroški uprave večji kot pa dohodki, lahko sodišče prisilno upravo nadomesti s prisilnim zakupom³⁸ in sicer tako, da najprej ustavi prisilno upravo (anal. po § 104, odst. 2., ip.) nato pa odredi prisilni zakup. Uprava se namreč prenese na zakupnika, ki mora zakupnino po § 295/2 ip. položiti pri sodišču. Zarubljena pravica se odda v zakup na javni dražbi ali pod roko. Javno dražbo opravi izvršilno sodišče po določbah o dražbi zarubljenih premičnih telesnih stvari (§ 295, odst. 2., čl. 105 pio.). Najmanjši sprejemljivi ponudek določi sodišče, ki po predlogu zahtevajočega upnika določi tudi druge dražbene (in zakupne) pogoje. Zakupnina, ki jo mora zakupnik položiti pri sodišču, se razdeli po določbah o razdelitvi donosov iz prisilne uprave (§ 295/2 ip.). Prisilni zakup je prav za prav le poseben način izvedbe prisilne uprave.

Analogno, kakor prisilni upravitelj, ima tudi zakupnik pravico podeliti licenco pod pogoji § 294, odst. 2., ip. V primeru prisilne licence po § 26, odst. 5., z. o z. i. sv., zakonske licence po § 15 (le pri patentu), razlastitve po § 20 (§ 48), monopolizacije po § 16, odst. 2., (§ 48) bo treba zakupnika odškodovati iz odškodnine, ki pripada imetnikom pravice po cit. določilih. Tudi zakupnik ima nadalje pravico in dolžnost vlagati potrebne tožbe po §§ 147 in 148 z. o z. i. sv. zaradi neupravičenega posega v pravice patenta,

³⁸ Neumann, l. c., 1054.

vzorca in modela. Enako mora poravnati Upravi za zaščito industrijske svojine takse po §§ 155 in 156 z. o z. i. sv.

III. Izvršba v zavarovanje. Na pravice patenta, (vzorca, modela) v ožjem, kakor tudi v širšem smislu je mogoče poseči tudi z izvršbo v zavarovanje. Predvsem je po § 325/1 ip. dopusten rubež pravice patenta (vzorca, modela), pa tudi rubež pravice iz prijave patenta (vzorca, modela). Zakon tega izrečno ne omenja, pač pa je pod „rubež predmetov premične imovine“ (§ 325, odst. 1., ip.) razumeti ne samo rubež premičnih telesnih stvari (§ 208 ip.), denarnih terjatev (254 ip.), vrednostnih papirjev (§ 256 ip.) in zahtevkov, da bi se izročile ali dale telesne stvari (§ 283 ip.), ampak tudi rubež „drugih imovinskih pravic“ po § 288 ip.,³⁹ med katere spadajo pravice patenta (vzorca, modela) v ožjem, kakor tudi v širšem smislu. V izvršbi v zavarovanje pridobljena zastavna pravica preide v brezpogojno (pravico do poplačila), čim postane naslov za izvršbo v zavarovanje izvršilni naslov.

Poleg rubeža je v izvršbi v zavarovanje dopustna tudi prisilna uprava, seveda le na pravici patenta (vzorca, modela) v ožjem smislu glede na obrazloženo dopustnost vnovčitve le pri pravici patenta (vzorca, modela) v ožjem smislu. Zakon sicer v § 325/1 ip. omenja zopet le prisilno upravo nepremičnin, vendar je po splošnem mnenju⁴⁰ dopustna tudi prisilna uprava „drugih imovinskih pravic“ po § 292 ip., pa tudi prisilni zakup po § 295 ip., ki je le poseben način izvedbe prisilne uprave.

Izvršba v zavarovanje se izvede na isti način kot izvršba zaradi izpolnitve, vendar ne v večjem obsegu, kot je potrebno za zavarovanje denarne terjatve (§ 328/1 ip.).

IV. Začasne odredbe. Glede na dejstvo, da sočasne odredbe v zavarovanje denarnih terjatev v § 331 ip. takrativno⁴¹ navedene, ni dopustno poseči z začasno odredbo (sodno prepovedjo odsvojitve ali obremenitve, upravo pravice) na pravico patenta, (vzorca, modela). Zavarovalna sredstva so v § 331 ip. omejena prav zaradi svrhe, kateri sočasne odredbe namenjene. Za učinkovito zaščito

³⁹ Majhsner, Zakon o izvršenju i obezbeđenju, 1938, 655, op. 1 k § 325; Goršič, Tumač zakona o izvršenju i obezbeđenju, 1930, 526, Neumann, l. c., 1149, Matijević-Čulinović, Komentar... l. c., 328, op. 3 k § 325.

⁴⁰ Goršič, l. c., 526; Majhsner, l. c., 657, op. k § 325; Matijević-Čulinović, l. c., 329, op. 5 k § 325; Neumann, l. c., 1152.

⁴¹ Majhsner, l. c., 666, op. 1 k § 321.

pravic industrijske svojine so velikega pomena začasne odredbe, naštete v § 355 ip. (v zvezi s §§ 147, 148, in 152 z. o z. i. sv.) v svrhu zavarovanja zahtevkov zaradi neupravičenega posega v pravice patenta, vzorca, modela (ter žiga) v sm. §§ 143, 144, 145 z. o z. i. sv. Te začasne odredbe seveda tu ne prihajajo v poštev.

V. Pristojnost. Dovolilno sodišče je vobče: za dovolitev izvršbe na podlagi tuzemskih izvršilnih naslovov sodišče navedeno v § 7 ip., za dovolitev izvršbe ali posameznih izvršilnih dejanj na podlagi inozemskih izvršilnih naslovov okrajno sodišče po § 8 ip.

Izvršilno sodišče je okrajno sodišče (§ 21 ip.). Za določanje krajevne pristojnosti sodišča, ki je pozvano za opravo izvršbe na „druge imovinske pravice“, pa je odločilna določba § 22 t. 5 ip., da je krajevno pristojno tisto okrajno sodišče, v čigar območju naj se opravi „prvo izvršilno dejanje“ (§ 27, odst. 2., ip.). Pri izvršbi na pravico patenta (vzorca, modela) v ožjem smislu se kot „prvo izvršilno dejanje“ smatra vpis prisilne zastavne pravice v register patentov (vzorcev, modelov)⁴² pri upravi, tako da je okrajno sodišče v Beogradu vedno izvršilno sodišče. Za vpis zastavne pravice v register po § 288/5 ip. zaprosi dovolilno sodišče preko okrajnega sodišča v Beogradu kot izvršilnega sodišča.

Drugače pa je pri izvršbi na pravico iz prijave patenta (vzorca, modela). Ker se taka pravica zarubi na ta način, da prepove dovolilno sodišče zavezancu vsako razpolaganje s pravico, hkrati pa obvesti o dovoljenem rubežu tudi upravo, se kot „prvo izvršilno dejanje“ smatra vročitev prepovedi zavezancu, kar se mora po § 298 cpp. izvršiti redno v njegovem stanovanju. Kot izvršilno sodišče je krajevno pristojno torej ono okrajno sodišče, kjer ima zavezanec občo podsodnost v spornih stvareh (§ 22, t. 4., ip.). Ker je z vnovčitvijo zarubljene pravice itak treba počakati, je praktično pravilneje smatrati kot izvršilno sodišče okrajno sodišče v Beogradu, kakor velja to za izvršbo na pravico patenta (vzorca, modela) v ožjem smislu, zlasti ker je Upravo itak treba obvestiti o dovoljenem rubežu.

Za dovolitev izvršbe v zavarovanje v omenjenem obsegu je po § 326, odst. 1., st. 1., ip. pristojno tisto sodišče,

⁴² Matijević-Čulinović, Komentar zakona o izvršenju i obezbeđenju, 1958, 1055; Neumann, l. c., I, 121, glede na odločbo vrh. sod. na Dunaju z dne 30. julija 1901, št. 10.085, Glas. Ung., Slg 1521; Kollross, l. c., 20; Walker, l. c., 291.

ki je po § 7, odst. 1., poklicano dovoliti izvršbo zaradi izpolnitve.

VI. Ustavitev izvršbe. Prestanek patenta s potekom časa (§ 31, t. 1., z. o z. i. sv.), razlastitvijo (§ 20, 31, t. 2.), odvzemom (§ 52), uničenjem (§ 53) ali preklicem (§ 54), prestanek vzorca in modela s potekom časa (§ 44, t. 1.), razlastitvijo (§ 20, 48), odvzemom (§ 45), uničenjem (§ 46) in preklicem (§ 47) povzroči ustavitev izvršbe po § 38 i. p., uvedba postopka za osporavanje pa odložitev po § 41 ip. Enako povzroči ustavitev izvršbe dejstvo, če pri pravici iz prijave patenta (vzorca, modela) ne pride do pravnomočne podelitve patenta (vzorca, modela).

Pravica patenta (vzorca, modela) prestane nadalje z odrečenjem (§§ 31 št. 3., 44 št. 2. z. o z. i. sv.), vendar se imetnik patenta nikakor ne more svoje pravice odreči v škodo upnikom, ki imajo pravico izpodbijanja po izpodbijalnem zakonu. V primeru razlastitve po § 20 (§ 48), monopolizacije po § 16, odst. 2., (§ 48), zakonske licence po § 15 (le pri patentu) in zakonske predkupne pravice po čl. 22 zakona o državni obrambi lahko upniki sežejo po odškodnini, ki jo da država imetnikom pravice kot nadomestilo za odvzeto pravico. Ne povzroči pa ustavitev izvršbe uvedba konkurza, ker pridobi upnik z rubežem pravice ločitveno pravico po § 11 konkurznega zakona. (Razen v primeru, če je pridobil upnik prisilno zastavno pravico šele v poslednjih 60 dneh pred uvedbo konkurza — § 11, odst. 3., konk. zak.). Isto velja za uvedbo poravnalnega postopanja po § 14 zakona o prisilni poravnavi izven zakona.

Sodišče mora nadalje ustaviti izvršbo in hkrati razveljaviti vsa že opravljena izvršilna dejanja, če ni pričakovati, da bi se dobilo z nadaljevanjem ali opravljanjem izvršbe več, kot znašajo izvršilni stroški (§ 38 t. 9., ip.). za ustavitev prisilne uprave pa velja določba § 104, odst. 2., ip. Seveda povzroči ustavitev izvršbe tudi dejstvo, če se poravnajo terjatve in pripadki, za katerih izterjavo je bila izvršba dovoljena (§ 38 t. 7., ip.). Prisilno upravo ustavi v tem primeru sodišče po službeni dolžnosti (§ 104, odst. 1., ip.).

VII. Mednarodna izvršba.⁴³ Dalekosežna mednarodna zaščita daje možnost prijave patenta, vzorca in modela (isto tako žiga) našim državljanom v inozemstvu in tujim državljanom pri naši upravi. Statistika uprave nam

⁴³ Lapajne, Mednarodno in medpokrajinsko zasebno pravo, 1929, 233.

kaže, da je letno cca 60% prijaviteljev iz inozemstva, le 40% jih je naših državljanov.

Dopustnost mednarodne izvršbe se vobče presoja po mednarodnih konvencijah o izvrševanju sodb in meddržavni civilni pravni pomoči, ki jih je sklenila država z drugimi državami ter po načelu vzajemnosti (§ 36 št. 3., cpp.). Izvršbo na podlagi inozemskih izvršilnih naslovov ureja ip. v §§ 5—5, 8, 9. Te določbe pa se ne uporabljajo, kolikor je določeno z državnimi pogodbami kaj drugega (§ 10 ip.). Obseg izvršilnih sredstev je po mednarodnih pogodbah ožji ter izvršbo vobče omejuje na premično imovino, nepremičnine in na vpise v javne registre.⁴⁴ Izvršba na pravice patenta (vzorca, modela) je torej dopustna ter radi mednarodnega značaja teh pravic važnega pomena. Izvršilni postopnik je opustil delibacijsko postopanje, ki ne ustreza modernim pravnim načelom, pač pa predpisuje stroge pogoje v cit. določbah (§ 5—5). Dovolilno sodišče je okrožno sodišče po § 8 ip., izvršilno pa okrajno sodišče v Beogradu, ki izvede izvršbo po načelih, ki veljajo za tuzemsko izvršbo.

Izvršba na pravice našega ali tujega državljana, prijavljene v inozemstvu, se opravi po določbah mednarodnih pogodb, vobče pa tako, da se dovolilno sodišče v naši državi omeji le na dovolitev izvršbe, za izvedbo pa zaprosi inozemsko pristojno sodišče na sedežu patentnega urada,⁴⁵ ki postopa po svojem pravnem redu, ker se oprava izvršbe izvede vedno lege fori.⁴⁶

Če seveda tuja država izvršbe na pravice patenta (vzorca, modela), na podlagi naših izvršilnih naslovov ne dopušča, potem je tudi naša država ni dolžna izvesti na podlagi inozemskih izvršilnih naslovov.

VIII. V zvezi s pravico patenta (vzorca, modela) je treba omeniti še: *licenco*, to je pravico do uporabe tujega patentiranega izuma (§ 25 z. o z. i. sv.) ali pravico do uporabe tujega vzorca (modela — § 48), pravico neprijavljenega izumitelja, ki ob času, ko je bil patent prijavljen, v dobri veri, toda nejavno isti izum upo-

⁴⁴ Prim. čl. 2 sporazuma o izvrševanju sodb v civilnih in trgovinskih stvareh, ki sta ga sklenili Italija in Jugoslavija v Rimu dne 6. aprila 1922, ratificiran dne 6. februarja 1931, stopil za našo državo v veljavo dne 24. februarja 1931, ko je bil objavljen v Sl. N. (št. 42-XI/63, Sl. L. št. 134/25); cit. iz: Furlan, Izvršljivost italijanskih sodb v Jugoslaviji, Slovenski pravnik, 1931, 308.

⁴⁵ Trenkwalder, l. c., 860, op. 1; Neumann, l. c., 1037.

⁴⁶ Lapajne, Mednarodno in medpokrajnsko zasebno pravo, 1929, 238.

rablja (§ 14 z. o z. i. sv.), pravico izumitelja po § 11, odst. 3., z. o z. i. sv., da se označi v patentnem registru za izumitelja, kadar pridobi pravico patenta ter njeno zaščito pridobitelj pravice, zlasti službodavec (§ 12) in končno pravico izumitelja pred prijavo ter izposlovanjem patentne zaščite sploh.

1. Licenca, t. j. pravica do uporabe patentiranega izuma, je ali prostovoljna, ali prisilna. Prostovoljna je takrat, kadar dovoli imetnik patenta drugim osebam, da uporabljajo izum, bodisi ves patent ali samo njegov del, na ozemlju vse države, ali samo v posameznih pokrajinah (ali krajih), z večjo ali manjšo omejitvijo, kakor se pač pogodbenika dogovorita (§ 25/2 z. o z. i. sv.). Nadaljnji primer prostovoljne licence vsebuje § 26 z. o z. i. sv. v odst. 1., in 2., (v odst. 2., tkzv. vzajemno licenco). Če imetnik patenta noče prostovoljno dati licence, odloči o tem uprava ter po preskusu upravičenosti podeli prisilno licenco (§ 26, odst. 3., z. o z. i. sv.), hkrati pa določi tudi pogoje za ukoriščenje izuma ter sorazmerno odškodnino, zlasti kot zameno za odvzem patenta po § 52 z. o z. i. sv., kadar je mogoče s podelitvijo prisilne licence doseči zadostno ukoriščenje izuma.

Ker je licenco načeloma možno prenesti na drugega, vendar le s privoljenjem imetnika patenta (§ 27 z. o z. i. sv.), jo torej vnovčiti, je izvršba na licenco mogoča in dopustna, čeprav izvršilni postopnik nima v tem pogledu določbe. Samostojna realizacija, ki je namen vsake izvršbe, je pri licenci mogoča. V sm. § 278 z. o z. i. sv. je licenca sicer vezana na podjetje ter se sme prenesti inter vivos le s podjetjem vred, vendar velja to za primer, da imetnik patenta (patentni upravičenec) prenosa licence ne dovoli. Ta izjema pa ima pomen le za način vnovčitve zarubljene licence.

a) Rubež. Spričo pomanjkanja posebne določbe se licenca zarubi po § 288/1 ip. na ta način, da dovolilno sodišče prepove zavezancu vsako razpolaganje s pravico.⁴⁷ V § 28, odst. 2., z. o z. i. sv. je sicer določeno, kakó se licence pridobijo in da veljajo nasproti drugim osebam šele od trenutka, ko se vpišejo v patentni register, vendar pa v zakonu ni določeno, da morajo biti v patentnem registru vpisane in da je tudi njihova veljavnost odvisna od vpisa v register. Iz istega razloga tudi ni potrebno obvestiti o dovoljenem rubežu upravo za zaščito industrijske svojine. Poleg pre-

⁴⁷ Neuman, l. c., 1057; enako Kollross, l. c., 74.

povedi zavezancu, razpolagati z licenco, se sme odrediti tudi zastavni popis licence, če je to po kakovosti zarubljene licence možno in primerno (§ 288, odst. 1., z. st., ip. v zvezi s § 213 ip.).

b) Vnovčitev. Zarubljeno pravico — licenco — je mogoče vnovčiti na vse tri načine vnovčitve: s prodajo na javni dražbi (§ 290 ip.), s prisilno upravo (§ 292 ip.) ter s prisilnim zakupom (§ 295 ip.). Ker je v sm. § 27 z. o z. i. sv. za samostojen prenos licence potrebno privoljenje imetnika patenta, bo redno prišla v poštev za vnovčitev zarubljene licence prisilna uprava, ev, tudi prisilni zakup. Za vse tri načine vnovčitve pa velja smiselno isto, kar je bilo rečeno pri vnovčitvi zarubljene pravice patenta, vzorca in modela.

Isto velja za licence pri vzorcu in modelu, kjer jih zakon ravno tako dopušča (§ 48 z. o z. i. sv.).

2. Drugačen je položaj pri pravici po § 14 z. o z. i. sv.,⁴⁸ ki je brez izjeme vezana na podjetje ter odsvojljiva le s podjetjem vred (§ 14/5). To pravico z delno zaščito pridobi oni, ki je brez patenta že ob času, ko je bil patent prijavljen, v dobri veri, toda ne javno, uporabljal isti izum v naši državi, ali je pripravil vse, kar je potrebno za ukoriščanje svojega izuma. Ta pravica, ki se na prošnjo tudi vpiše v patentni register, obstoji v tem, da sme izumitelj svoj izum še nadalje izdelovati ter ga uporabljati za potrebe svojega obrata v svojih ali tujih delavnicah. Da pa to strogo osebno pravico pridobi, mora dokazati, da je izum sam napravil ter ga pred prijavo tudi tajno uporabljal. Na to pravico je izvršba nedopustna. Dopustna je le v okviru celotnega obrata izumitelja.

3. Načelo našega z. o z. i. sv. je, da se prvi prijavelec izuma smatra za izumitelja, dokler se ne dokaže nasprotno (§ 11/2 z. o z. i. sv.). Pravico patenta pa lahko pridobi le izumitelj, njegov dedič ali pridobitelj pravice (§ 11, odst. 1.). Uprava ni dolžna preskušati, dali je prijavelec tudi v resnici pravi izumitelj. Le-ta ima le pravico prigovora (§ 94) ali opoziva (§ 54), osporavati pravico patenta, ki jo je pridobila druga oseba brez njegovega pristanka. Vendar pa ima pravi izumitelj, če prijavi izum pridobitelj pravice (ali pri prenosu pravice iz prijave patenta po § 23/6), pravico

⁴⁸ Prim ing. Ladanj: Pravo ranije upotrebe pronalaska, Priredna utakmica, 1959, št. 3, 4.

zahtevati, da se označi on kot izumitelj,⁴⁹ in sicer z vpisom v patentnem registru ter z objavo v patentnem spisu (§ 11, odst. 3., prim. tudi § 80 in 117). S tem se prizna nasproti javnosti osebno ter moralno pravo (droit moral) izumitelja, drugih posledic pa ta pravica do označbe imena nima. To pravico po § 11/3 ima zlasti službojamec,⁵⁰ kadar je on pravi izumitelj, ne pa njegov službodavec — prijavitelj patenta, ki ima pravico do patenta, kadar je najel delavce samo za to, da se bavijo z izumi določene vrste. Načeloma namreč tudi izum, napravljen v službi, pripada izumitelju — delavcu (službojemcu).

Ta osebna pravica, ki ji daje zakon izvestno, v interesu izumitelja potrebno zaščito, je strogo individualna pravica, kot del tvorčeve osebnosti ter zato nujno neodsvojljiva, nezastavljiva ter logično nezarubljiva. V primeru § 12, odst. 3., z. o. z. i. sv. pa lahko upniki sežejo po primerni koristi (nagradi) od izuma, ki se mora priznati pravemu izumitelju (službojemcu) v vsakem primeru.

4. Končno nam preostaja še vprašanje, kaj je z izvršbo na pravico izuma pred prijavo, t. j. preden ga izumitelj prepusti javnosti (preden pridobi patentno zaščito).⁵¹ V tem štadiju je izum še del tvorčeve osebnosti. On sam odloča, ali ga bo prepustil javnosti, t. j. napravil za imovinski objekt, ali pa ga čuval kot svojo tajnost. Izum kot tak načelno ne more biti predmet stvarne pravice, ker je sam po sebi nedoločen in ni objekt zunanjega sveta; vezan je na osebnost tvorca-izumitelja. Izvršba na izum bi zaradi tega pomenila poseg v strogo osebno pravico izumitelja kot tvorca določene nove industrijske ideje ter je prav zaradi tega nedopustna.

Na drugi strani pa vendar ni nikakega dvoma, da izumu tudi pred patentiranjem pripada določena prometna sposobnost, s katero lahko izumitelj razpolaga. Pravico izumitelja je možno prenesti na drugo osebo še pred prijavo, jo tudi zastaviti, nikakor pa ne zarubiti, ker ima pravico z izumom razpolagati le izumitelj (ali njegov dedič). Pravilnost tega naziranja nam kaže že sam zakon povsod tam,

⁴⁹ Dasi on ne dobi pravnega položaja izumitelja glede zaščite, ki ga nudi z. o. z. i. sv.; gre le za „izumiteljsko čast“. Določba § 11, odst. 3, je šele izza novele iz l. 1928, prim. Škerlj, O izumu, storjenem „v službi“, ZZR. V., 1925/26, 405.

⁵⁰ Poleg omenjene razprave Škerlja prim. tudi Bajič, Delovno pravo, 1936, 142.

⁵¹ Prim. Spiller, Zakonska zaščita pronalaska prijave patenta, Mjesečnik, 1935, 275.

kjer govori o pridobitelju pravice (prim. § 11/1 z. o z. i. sv. itd.). Čim pa je izum prijavljen, potem se smatra, da ga je izumitelj napravil za imovinski objekt, in od tega trenutka dalje je pravica iz prijave patenta sposobna postati predmet izvršbe, prej pa nikakor ne.⁵² Nasprotno pa je povsem dopustna izvršba na pravico izuma takrat, kadar izumitelj prenese svojo pravico — izum na tretjo osebo pred prijavo patenta, ker je izum v rokah tretje osebe — pridobitelja čisti imovinski objekt, kar je razumljivo, saj je izum s prenosom ločen od izumiteljeve osebnosti ter izgubi s tem svoj individualen ter strogo osebni značaj.⁵² Tu velja isto načelo, kakor pri avtorski pravici.

Vse to, kar je bilo navedeno za pravico patenta, velja smiselno tudi za pravici vzorca in modela (po § 48 z. o z. i. sv.) razen pravice po §§ 11, odst. 3., in 12, odst. 3., ker zakon ne pozna pravice tvorca vzorca (modela) na označbo njegovega imena v registru.

IX. Ker je usoda poboljševalnega in dopolnilnega patenta (§ 11, odst. 5., z. o z. i. sv.) vezana na osnovni, temeljni patent in je vnovčitev možna le skupno z osnovnim patentom, je samostojna izvršba na poboljševalni in dopolnilni patent nemogoča. Seveda pa je izvršba na poboljševalni in dopolnilni patent možna takrat, kadar izumitelj prijavi svoj stvarno poboljševalni ali dopolnilni izum za samostojni patent, kar v sm. § 11/5 z. o z. i. sv. lahko stori. Samostojno izvršbo si je mogoče zamisliti tudi pri odvisnem patentu, ker gre za dve različni osebi, ki sta pridobili patentno zaščito samostojno, le da se pri pozneje prijavljenem patentu označi le-ta v patentni listini za odvisnega od prej patentiranega osnovnega patenta (§ 11, odst. 6., 7., z. o z. i. sv.), katerega popolna ali delna uporaba je pogoj za izvrševanje, toda izvrševati ga ni mogoče brez pristanka onega, ki mu osnovni patent pripada.

B. Izvršba na pravico žiga. Nasprotno pravici patenta (vzorca, modela) pravica žiga — ali bolje pravica do rabe žiga — ne more biti predmet izvršbe, ker je vezana na podjetje (§ 61, odst. 1., z. o z. i. sv.), v čigar korist je pridobljena.

Zakon pravice kot take ne definira, ampak le predmet pravice, oz. zaščite. Žigi so tvorniški ali trgovinski. To so znaki, ki se uporabljajo za razlikovanje industrijskih, obrtnih ali sploh gospodarskih proizvodov od drugih

⁵² Sladović, Patentno pravo, 1925, 32.

podobnih proizvodov, ki so namenjeni trgovskemu prometu (§ 49, odst. 1., z. o. z. i. sv.). Žig je mogoč samo na blagu. Blago pa sme z žigom označevati le oni, ki ga izdeluje (tvorniški ali produkcijski žig), in pa oni, skozi čigar roke gre (trgovinski žig). Žigi so lahko besedni, slikovni ali kombinirani. Ker žig v nasprotju z izumom (vzorcem, modelom) ni nikaka duševna tvorba v strogem pomenu besede, gre pri pravici žiga, ki tudi časovno ni omejena (§ 60, odst. 1., z. o. z. i. sv.), le za individualno pravico do izključne uporabe določenega znaka. Definitivno zaščito dobi upravičenec z vpisom žiga v register žigov (§ 60, odst. 2., 82 z. o. z. i. sv.), pravico prvenstva pa že s trenutkom prijave pri Upravi za zaščito industrijske svojine (§ 115, odst. 1., z. o. z. i. sv.). Zakon pozna torej tudi pravico iz prijave žiga.

Pravico žiga in s tem zaščito po z. o. z. i. sv. more praviloma pridobiti le imetnik podjetja (tovarnar, trgovec). Žig je nekaka priteklna podjetja, ki od podjetja ni ločljiv. Prav zaradi povezanosti žiga s podjetjem je neobhodno potrebno, da se v prijavi žiga poleg firme naznačita tudi podjetje in vrsta blaga, za katero se prosi žigovna zaščita. Izjemoma pridobe lahko zaščito po z. o. z. i. sv. združenja za čuvanje skupnih industrijskih in vobče gospodarskih koristi svojih članov s tkzv. kolektivnimi žigi (§ 65a, z. o. z. i. sv.), dasi nimajo lastnega podjetja.

Pravica žiga je torej vezana na podjetje in prenesti jo je mogoče le s podjetjem vred (§ 61, odst. 1. in 2., z. o. z. i. sv.).⁵³ Tudi če se proda samó podjetje, se v dvomu smatra, da je prodan tudi žig, ker je pertinenca podjetja, v razliko od firme, ki v dvomu ni prodana skupno s trgovinskim obratom. Logična posledica dejstva, da je žig prenosljiv le s podjetjem vred, je, da žig (pravica žiga) ne more biti predmet zastavne pravice, vendar velja, da kdor dobi zastavno pravico na podjetju, jo dobi tudi na žigu (§ 457 odz.). Samostojne zastavne pravice na žigu si pa ni mogoče misliti, ker je ni mogoče samostojno realizirati, namen zastavne pravice pa je realizacija v po-

⁵³ Enako § 9 zakona o zaščiti žigov z dne 9. januarja 1890, drž. zak. 19 z novelo z dne 30. julija 1895, drž. zak. 108. Ni namen tega prikaza spuščati se v vprašanje pravilnosti te določbe, omenim naj le, da se je v poslednjem času pojavilo mnogo glasov za novelizacijo te določbe, za novi princip: prenos žiga (pravice žiga) neodvisno od prenosa podjetja. V tem primeru bi si bilo mogoče zamisliti tudi izvršbo na samo pravico žiga, ki danes po pozitivni zakonodaji ni mogoča. Prim. Grisogono. Prenos prava žiga brez prenosa predzeća. Privredna utakmica, 1939, št. 5, 1.

kritje upnikove terjatve. Vpis zastavne pravice na žigu je sicer mogoč (§ 68, odst. 2., zlasti pa § 82 in fine, z. o z. i. sv.), vendar ima le deklaratoričen pomen,⁵⁴ če se hkrati pridobi zastavna pravica na podjetju. Prav tako prestane ipso iure zastavna pravica na pravici žiga, če prestane zastavna pravica na podjetju, najsi tudi še ostane vpisana v registru.

Posledica določbe § 61, odst. 1. in 2., z. o z. i. sv., ki izrečno določa, da je pravica žiga vezana na podjetje in da se ne more samostojno prenesti (ne brez podjetja), je seveda ta, da tudi izvršba na pravico žiga ni mogoča, ker je samostojno ni mogoče vnovčiti. To v ostalem sledi iz samega izvršilnega postopnika, ki dopušča in ureja izvršbo le na pravico patenta (vzorca, modela). Če bi dovoljeval izvršbo tudi na pravico žiga, je prav gotovo ne bi namenoma izpustil (§ 288, odst. 3., ip.).⁵⁵ Še manj je dopustna izvršba na pravico iz prijave žiga.

Prav tako nemogoča je izvršba na pravico do rabe kolektivnega žiga, ki se po § 65, C, z. o z. i. sv. sploh ne more odsvojiti.

Licence sicer zakon o z. i. sv. pri pravici žiga ne pozna, marveč le pri patentih, vzorcih in modelih (§§ 25, 48, z. o z. i. sv.), vendar je licenca možna vključno določbi § 61 z. o z. i. sv., saj ni razloga, da bi upravičenec ne mogel izročiti uporabe žiga komu drugemu. Licenco pozna tudi zakon o pobijanju nelojalne konkurence (§ 11, odst. 2) ter štiti konsumente proti neupravičeni uporabi tujega žiga, t. j. na način, s katerim se utegne ustvariti zmeda med njimi glede pravega izvora blaga. Glede izvršbe na licenco pri pravici žiga velja isto, kakor za pravico žiga samo. Je torej nedopustna.

⁵⁴ Ko Škerlj v svoji razpravi „O uredbi o zaščiti industrijske svojine“ (ZZR, I, iz l. 1921, 291) razmotriva to vprašanje zastavne pravice na pravici žiga, svetuje zakonodavcu: „naj bi, če sploh obdrži vpis zastavne pravice na žigu, to pojasnil in določil, da se vpis zastavne pravice na žigu izbriše uradno, ko prestane zastavna pravica na podjetju“. Zakon pa tega ni storil, ostal je nenatančen in na eni strani dovoljuje zastavno pravico le pri patentih, vzorcih in modelih (§ 24, 48 z. o z. i. sv.), na drugi strani pa dopušča zastavno pravico tudi pri pravici žiga (§§ 68, odst. 2., in 82, z. o z. i. sv.), kljub temu, da pravice žiga ni mogoče samostojno realizirati (§ 61, odst. 2., z. o z. ind. sv.). Velja torej še danes povsem stališče, ki ga zastopa Škerlj.

⁵⁵ Nepravilno je tedaj postopalo okrajno sodišče v Ljubljani, ki je pod opr. št. Va I 546/39 dovolilo izvršbo z rubežem zavezani strani pristoječe izključne pravice do uporabe žiga „Buddha“. — Ostalo je itak le pri rubežu.

Z izvršbo na obrtna, industrijska, trgovinska in podobna podjetja po § 296—299 ip. je zasežena tudi pravica žiga z vsemi zakonskimi posledicami. V tem primeru bi v smislu gornje razlage mogla prihajati v poštev zaznamba prisilne zastavne pravice v smislu §§ 68/2 in 82 in fine z. o. z. i. sv. v žigovnem registru.

C. Izvršbo na avtorsko pravico ureja § 20 zakona o zaščiti avtorske pravice, ki je po izrečni določbi točke 13, čl. 6 uip. ostal še nadalje v veljavi.

Z avt. zak. so zaščiteni književna in umetniška dela (§ 1), ki so predvsem dela lepe književnosti in znanosti, dramska in glasbena dela, dela likovne umetnosti, fotografska in kinematografska dela (§ 5). Subjekt avtorske pravice je lahko samo fizična oseba t. j. avtor, ki je po § 10 avt. zak. tisti, ki delo napravi. Zakon pa razlikuje tudi soavtorsko pravico, če napravi delo več oseb s sodelovanjem, vendar smejo z avtorsko pravico razpolagati le skupno. Avtorska pravica, ki jo ščiti zakon civilnopravno, kakor tudi kazenskopravno (§§ 48 sl.), ki pa je tudi široko mednarodno zaščiten (po že citirani Bernski konvenciji za zaščito književnih in umetniških del), daje avtorju izključno (nematerialno imovinsko) pravico do njegovega dela, posebno dajati ga v promet, objavljati, razpravljati o njem javno na predavanjih in razmnoževati (n. pr. izdati v obliki knjige, not). Dokler se delo ne objavi, gre avtorju izključna pravica občinstvo obveščati o njem. Poleg tega obsega avtorska pravica do gledališkega, glasbenega ali kinematografskega dela tudi izključno pravico javnega prikazovanja in izvajanja, n. pr. uprizoritve opere v gledališču (§ 21). § 22 avt. zak. navaja še podrobno nekatere pravice, ki pripadajo avtorju. Avtor ima torej izključno pravico, da žanje plod svojega duševnega dela. Lahko neomejeno z njim razpolaga, sme pa tudi avtorsko pravico prenesti s pogodbo ali s poslednjevoljno odredbo celoma ali deloma na drugega. Prenesejo se lahko tudi na splošno pravice do prihodnjih del (§ 15). Vendar se da taka pogodba odpovedati. Avtorska pravica prehaja tudi na dediče (§ 14). Dopustno je nadalje avtorsko pravico zastaviti.^{55a} V primeru prenosa pridobi oseba, ki je

^{55a} Kl a n g, Kommentar zum allg. bürgerlichen Gesetzbuch, I, 2, 243: Das Urheberrecht kann verpfändet werden, da es § 16 der Ausübung nach übertragbar ist, das Pfandrecht wird nicht durch Verkauf, sondern durch Übertragung oder Ausübung an einen geeigneten Verleger, Theater, oder Konzertunternehmer verwirklicht, glede na § 16 zakona o avtorski pravici na delih književnosti, umetnosti in fotografije z dne 26. decembra 1895, drž. zak. 197. z novelo z dne 31. avgusta 1920. drž. zak. 417.

pridobila avtorsko pravico, vse pravice, ki jih je dosedaj imel avtor, za dobo trajanja avtorske pravice (vobče 50 let, za fotografska dela 20 let — §§ 38 in 44). Avtor pa vendarle še obdrži po § 17 avt. zak. tkzv. moralno avtorsko pravico (droit moral), ki jo po § 53, odst. 4., avt. zak. zastopajo avtor sam ali njegovi dediči. V primeru prenosa pravice javnega prikazovanja ali izvajanja gre za tkzv. avtorskopravno licenco.

Posledica te prometne sposobnosti naj bi bila nadalje izvršba, ki pa jo avt. zak. v § 20 izrečno izključuje. § 20 pravi dobesedno: „Avtorska pravica sama na sebi ne sme biti predmet izvršbe zoper avtorja in njegove dediče. — Samo ona imovinska korist, ki izvira avtorju ali njegovim dedičem (§ 14) iz ukoriščanja dela, sme biti predmet izvršbe.“ Dokler torej avtor svojega duševnega dela ni še napravil za imovinski objekt, kar doseže z objavljenjem in spravljanjem svojega dela v promet, je izvršba na avtorsko pravico izključena. Dokler avtor ali njegovi dediči niso razpolagali z delom, upniki nimajo možnosti poseči na avtorsko pravico z izvršbo. Avtor ima izključno pravico, da odredi, kako in na kakšen način bo napravil svoje delo pristopno javnosti, zato se mora pravica upnika umakniti močnejši pravici avtorja.⁵⁶ Izjema pa velja le za avtorja in njegove dediče, nikakor pa ne za osebe, ki so pridobile avtorsko pravico po pogodbi z avtorjem ali njegovimi dediči (ali po njih poslednjevoljni odredbi). Določba § 20 avt. zak. je logična posledica pravne vsebine avtorske pravice, ki jo štiti zakon kot pravico, s katero razpolaga po svoji volji le avtor ali njegovi dediči. Bistveni element avtorske pravice je individualnost avtorja, kateremu se da nagrada v obliki absolutne pravice, da žanje plod svojega dela. Osebnostni značaj je pri avtorski pravici kot nematerialni imovinski pravici še v večji meri podan kot pri pravici patenta slično, kakor smo videli pri pravici izuma pred prijavo patenta, ki tudi ne more biti predmet izvršbe.⁵⁷

Moment objave, ko si avtor vobče pridobi tudi imovinsko korist, je odločilen.

⁵⁶ Šuman, Komentar zakona o zaščiti avtorskog prava i medunarodnih propisa, 1935, 160.

⁵⁷ Podobno določbo, kakor § 20 avt. zak. je vseboval § 14 avstr. zakona o avtorski pravici z dne 26. dec. 1895, drž. zak. 197, ki je veljal v Sloveniji in Dalmaciji pred uzakonitvijo novega jugosl. avt. zak. Prim. Kollross, l. c., 77, 183 in Walker, l. c., 277. Prav tako izključuje izvršbo na avtorsko pravico zoper avtorja in njegove dediče

Imovinsko korist, ki je predmet izvršbe, si pridobi književnik iz objavljenega književnega dela, kompozist iz natisnjenih not in iz javnega izvajanja svoje kompozicije, avtor filmskega ali dramskega dela iz javnega prikazovanja in izvajanja dela ali pa v obliki tantijem, ki jih plačujejo zlasti kinopodjetniki pri zaščitnih organizacijah avtorjev⁵⁸ in ki se razdele med člane, kakor in kolikor odpadejo na njihova izvajana dela, umetnik iz prodaje ali iz javnega prikazovanja že za prodajo pripravljenih del likovne umetnosti, prav tako imovinsko-pravni zahtevki iz založniške pogodbe (§§ 1172, 1173 odz.), dohodki od neupravičenega izvajanja, do katerih imajo po §§ 58 in 62 avt. zak. pravico oškodovani avtorji, itd., itd. Vsi ti dohodki avtorja in njegovih dedičev morejo biti predmet izvršbe. Imovinska korist avtorja in njegovih dedičev obstoji najčešče iz de-

čl. 10 švic. zakona o avtorski pravici do del književnosti in umetnosti z dne 7. decembra 1922.

Nikdar ni bilo dvoma o tem, da izvršba na avtorsko pravico pred objavljanjem avtorjevega dela ni dopustna, ker se šele z objavljanjem posluži avtor svoje pravice ter svoje delo napravi za imovinski objekt — dostopno javnosti. Vprašanje je nastalo le o tem, če in kdaj se osebnotni značaj umakne ter postane avtorska pravica predmet izvršbe. Da vprašanje še danes ni povsem razčiščeno, nam kaže določba § 10 nem. zakona o avtorski pravici na delih književnosti z dne 19. junija 1901, z novelo z dne 22. maja 1910, ki se glasi: „Die Zwangsvollstreckung in das Recht des Urhebers oder in sein Werk findet gegen den Urheber selbst ohne dessen Einwilligung nicht statt. — Gegen den Erben des Urhebers ist ohne seine Einwilligung die Zwangsvollstreckung nur zulässig, wenn das Werk erschienen ist“, (enako tudi § 14 Zakona o avtorski pravici na delih umetnosti z dne 9. januarja 1907 z novelo z dne 22. maja 1910 — cit. in Šuman, l. c., 160, op. 1 k § 20.). Kohler (Urheberrecht an Schriftwerken und Verlagsrecht, 1907, 458 sl.) se upravičeno pritožuje nad nelogično razliko, ki jo dela zakon med avtorjem in njegovimi dediči, ker izključuje za življenja avtorja izvršbo na avtorsko pravico, dočim jo proti dedičem dopušča, ter se v naslednjih razlaganjih zavzema za rešitev, kakor jo je postavil jasno in odločno jugoslovanski zakonodavec.

Določbe § 14 avstr. zakona iz l. 1895 (nov. 1920) ni bistveno izpremenil niti § 25 novega avstr. avt. zakona z dne 9. aprila 1936. Prim. Mittels, Grundriss des österreichischen Urheberrechts nach dem Bundesgesetz von 9. april 1936, 1936, 81. Nemčija pa itak še nima novih avtorskopравnih zakonov. Izdan je bil le spec. zakon o olajšanju filmske reportaže (tkzv. Wochenschaugesetz).

⁵⁸ Prim. „Udruženje jugoslovenskih muzičkih autora“ in „Udruženje jugoslovenskih dramskih autora“. Te zaščitne organizacije opravljajo avtorskopравno posredništvo po uredbi z zakonsko močjo o avtorskopравnem posredništvu z dne 23. decembra 1936 (Sl. N. z dne 26. januarja 1937, št. 18-VI/27. Sl. L. z dne 10. februarja 1937, št. 76/12), s pravilnikom. Prim. zlasti §§ 15, odst. 2. in 14., odst. 2. pravilnika.

narne terjatve ali pa iz zahtevka, na osnovi katerega ima avtor terjati od svojega dolžnika izročitev ali dajatev premičnih telesnih stvari, redkeje iz „drugih imovinskih pravic“. Zato prihajajo v poštev le določbe izvršilnega postopnika o izvršbi na denarne terjatve (§ 254 ip.) ali pa določbe o izvršbi na zahtevke, da bi se izročile ali dale premične telesne stvari (§ 285 ip.).⁵⁹ V vsakem primeru pa so izvzeti od izvršbe avtorjevi osebi spisi (§ 209, t. 13 ip.) ter vsi predmeti, ki so avtorju potrebni za opravljanje literarnega, znanstvenega ali umetniškega poklica (§ 209, t. 6 ip.).

Glede mednarodne izvršbe veljajo določbe izvršilnega postopnika ter mednarodnih pogodb, kakor veljajo za izvršbo na terjatve ter zahtevke na izročitev premičnih telesnih stvari.

Omenjeno je bilo že, da velja v § 20 avt. zak. izraženo načelo le za avtorja in njegove dediče. Čim pa se je avtor ali dedič poslužil pravice prenosa v sm. § 15 avt. zak., je zoper pridobitelja avtorske pravice⁶⁰ (ki ne pridobi čiste avtorske pravice, ampak le pravico izvrševanja avtorske pravice) dopustno poseči z izvršbo na avtorsko pravico (= pravico izvrševanja avtorske pravice) in sicer v obsegu, kakor je bila odstopljena.

D. Nadaljnje pravice intelektualne svojine — pravice do rabe **imena, firme in naziva obratovališča** (ter drugega zunanjega obeležja) — so izvzete od izvršbe. Omeniti pa jih je treba v zvezi z ostalimi pravicami intelektualne svojine.

Ime je v smislu zakona o osebnih imenih trajna označba, s katero se fizične osebe razlikujejo med seboj. Ime je sestavljeno iz rodbinskega ter rojstnega imena (čl. 2, 5, 8) ter je strogo osebna pravica državljana z dalekosežno zaščito po cit. zakonu o osebnih imenih, odz. (§ 43), trgovinskem zakoniku — firma, zakonu o zaščiti industrijske svojine, pobijanju nelojalne tekme (§ 11), zakonu o zaščiti avtorske pravice, obrtnem zakonu; pravica do rabe imena je kot taka neprenosna (§§ 448, 1393 odz.), nezastavljiva in nezarubljiva.

Firma trgovca je ime, s katerim trgovec v trgovanju opravlja svoje posle in se podpisuje (čl. 15 tz., § 27 ntz.). Krajše, trgovinsko ime trgovca. Firma, ki je zaščitena po tz. ter gori omenjenih zakonih (odz., z. o z. i. sv., pobijanju

⁵⁹ Goršič, l. c., 485.

⁶⁰ Šuman, l. c., 162, Neumann, l. c., 1038.

nelojalne tekme, obrtnem zakonu), je prenosna le skupaj z obratom, ki se vodi s to firmo (čl. 23 tz., § 55 ntz.), torej na obrat vezana,⁶¹ slično kot pravica žiga. Isto načelo velja za družbene firme. Zato velja za vprašanje o dopustnosti zastavne pravice in izvršbe logično, da izvršba ni dopustna, ker samostojna realizacija firme ni mogoča.

Prav to velja za naziv obratovališča,⁶² ki se razlikuje od firme po tem, da gre tu za naziv podjetja ne pa za ime trgovca. Tudi naziv obratovališča je široko zaščiteno po obrtnem zakonu (§ 128), pa tudi po z. o. z. i. sv. (če je naziv obratovališča hkrati tudi žig) in zakonu o pobijanju nelojalne tekme (§ 11). Naziv obratovališča, ki je po obrtnem zakonu obvezen, je priteklna obrata ter prenosna le skupaj z obratom. Isto velja za druga zunanja obeležja, ki so več ali manj individualne pravice do izključne uporabe določenega znaka.

Izvršba na pravice intelektualne svojine — v poštevh prihajajo itak le pravice patenta, vzorca in modela kot pravice industrijske svojine ter avtorska pravica, ne pa pravice do trabe imena, firme ter naziva obratovališča —, kakor je ustanovljena v novem izvršilnem postopniku (za avtorsko pravico velja § 20 avt. zak. v zvezi s t. 15 čl. 1 uip.), povsem ustreza naši zakonodaji o zaščiti industrijske svojine in za avtorsko pravico o zaščiti avtorske pravice. Tudi pri avtorski pravici so pravice avtorja s § 20 zakona o zaščiti avtorske pravice (v zvezi z navedeno določbo uip.) zadostno zavarovane. Edina sprememba, ki bi utegnila nastati, bi bila ta, da bi bila izvršba dopustna tudi na pravico žiga, seveda takrat, kadar bo spremenjena sedanja določba § 61 zakona o zaščiti industrijske svojine in ustanovljena tudi za pravico žiga prometna sposobnost neodvisno od podjetja,⁶³ ter takó možna samostojna realizacija kot pogoj izvršbe.

⁶¹ Več o tem: Pisko, Lehrbuch des österreichischen Handelsrechtes, 1923, 72, sl., Kollross, l. c., 27.

⁶² Več o tem: Pisko, l. c., 61 sl.

⁶³ Kot⁵³. Tudi načrt novele k zakonu o zaščiti industrijske svojine vsebuje le možnost delnega prenosa žiga, t. j. v pogledu določene vrste blaga in z odgovarjajočim delom podjetja, v katerem se dotično blago proizvaja (v skladu z londonsko konvencijo iz l. 1934).